

Pressiteade

Luxembourg, 7. detsember 2017

ELi audiitorite sõnul on ELi rahastatavad laenu tagamisvahendid positiivseid tulemusi andnud, kuid toetusesaajate väljavalimist ja tegevuse kooskõlastamist riiklike kavadega tuleb parandada

Euroopa Kontrollikoja uue aruande kohaselt määrati kahe ELi laenu tagamisprogrammi maht kindlaks ilma turuvajaduste põhjaliku analüüsita ning liiga suur osa toetust saanud ettevõtetest ei vajanud tegelikult tagatud laenu. Toetust saanud ettevõtete kasv siiski hoogustus. Audiitorite sõnul tegeles suur osa ettevõtetest, kes said innovatsioonikriteeriumi alusel tagatud laenu, innovatsiooniga üksnes väga vähesel määral. See ei vasta määruses sätestatud tipptaseme saavutamise eesmärgile. Ühtlasi märgivad audiitorid, et Euroopa Komisjon ei ole veel esitanud piisavaid tõendeid laenu tagatiste mõju ja kulutasuvuse kohta. Komisjon kannab programmide eest üldvastutust, nende rakendamine on aga usaldatud Euroopa Investeeringufondile (EIF).

Audiitorid analüüsisid, kas ELi laenu tagatiste toetasid väikeettevõtete kasvu ja innovatsiooni, võimaldades neile juurdepääsu rahastamisele. Keskenduti kahele praegu toimivale tagatisvahendile, mida juhitakse tsentraalselt: teaduspõhiste ja innovatiivsete ettevõtete jaoks loodud InnovFin'i VKEde tagatisrahastu ning laenu tagamisrahastu. Perioodil 2014–2020 eraldatakse ELi eelarvest eeldatavalt 1,78 miljardit eurot, et katta nii võimalik laenukahtum kui vahendite halduskulud. Kui juurde liita Euroopa Strateegiliste Investeeringute Fondi lisatoetus, suureneb summa 3,13 miljardi euroni. Kahe vahendi finantsmaht on suhteliselt väike, kui neid võrrelda ELi poolt struktuurifondidide raames VKEde riiklike tagatisskeemide jaoks antavate vahenditega või liikmesriikide endi rahastamisvahenditega.

„Meie audiitorid leidsid, et vahendid tuleb paremini suunata elujõulistele ettevõtetele, kellel puudub juurdepääs rahastamisele, ning sellistele ettevõtetele, kes tegelevad suure tipptaseme saavutamise potentsiaaliga teadusuuringute ja innovatsiooniga,“ ütles aruande eest vastutav kontrollikoja liige Neven Mates. „Samuti tuleb kavu sarnaste riikliku tasandi kavadega paremini kooskõlastada.“

Audiitorite sõnul alustasid tagatisvahendid võrreldes varasemate vahenditega tegevust kiiresti. Olemasolevate ELi rahaliste vahendite maht kasvas märkimisväärselt, kuid turuvajaduste hindamine ei hõlmanud kõiki tagatisvahendeid ja ei näidanud, kuidas viimased vajadusi täitma peaksid. Komisjon on siiani esitanud vaid vähesed tõendid varasemate laenu tagamisvahendite tulemuslikkuse kohta, ning EIFile makstavate kulude ja tasude määra ei põhjendatud piisavalt. Ehkki praeguste vahendite hindamise kord on paranenud, püsib endiselt mitu puudust, nagu innovatsioonitegevusele avalduva mõju hindamiseks vajalike andmete puudumine ja piiratud võimalused kavade analüüsimiseks akadeemiliste uuringute raames.

Pressiteate eesmärk on edastada Euroopa Kontrollikoja eriaruande põhisõnumid.

Aruanne on tervikuna kättesaadav veebisaidil www.eca.europa.eu.

ECA Press

Mark Rogerson – Woordvoerder T: (+352) 4398 47063

Damijan Fišer – Persvoorlichter T: (+352) 4398 45410

12, rue Alcide De Gasperi - L-1615 Luxembourg

E: press@eca.europa.eu @EUAuditors eca.europa.eu

M: (+352) 691 55 30 63

M: (+352) 621 55 22 24

Prantsusmaa kohta läbi viidud ökonomeetrilise uuringu põhjal kasvas laenutagamisvahenditega toetatud ettevõtete koguvarade maht, müük, töötajate arv ja tootlikkus. Kasutegur oli suurem väiksemate ja uuemate ettevõtete puhul, st selliste ettevõtete puhul, kellel oleks ilma tagatiseta olnud tõenäoliselt keerulisem laenu saada. See mõjutab oluliselt vahendite paremat sihtrühmadele suunamist.

Audiitorid leidsid, et üheksat liikmesriiki hõlmanud valimisse kuulunud ettevõtetest ei oleks suur osa rahastamisele juurde pääsemisel raskusi kogenud ja ei vajanud seetõttu tagatud laenu. Laenuandmine ettevõtetele, kellel oli rahastamisele juurdepääs olemas, oli eriti märgatav erasektori finantsvahendajate puhul InnovFini VKEde tagatisrahastu raames. Audiitorite sõnul tähendab kommerts-laenudele juba juurdepääsu omavate ettevõtete toetamine ELi tagatisvahendite jaoks erasektoriga konkureerimise riski.

InnovFini VKEde tagatisrahastu eesmärk on toetada suure tipptaseme saavutamise potentsiaaliga teadusuuringute ja innovatsiooniga tegelevaid ettevõtteid. Kaks kolmandikku kontrollikoja valimisse kuulunud ettevõtetest tegeles aga üksnes tavapärase protsessi- või tootearendusega või ei tegele üldse innovatsiooniga.

Audiitorid täheldasid suurt erinevust era- ja avaliku sektori finantsvahendajate vahel: viimased keskenduvad tunduvalt enam teadmispõhiste ehk teisisõnu kõige suurema innovatsioonipotentsiaaliga sektoritele.

Lõpetuseks märgivad audiitorid, et enamikus liikmesriikides on sarnased vahendid juba laialdaselt kasutuses, mis avaldab olulist mõju ELi kavadele ja näitab, et nende rakendamist on vaja parandada. Kontrollikoda loodab, et komisjon järgib enamikku esitatud soovitustest, valmistades ette võimalikke jätkurahastuid järgmise mitmeaastase finantsraamistiku raames. Eelkõige peaks komisjon

- paremini keskenduma sellistele elujõulistele ettevõtetele, kellel puudub piisav juurdepääs rahastamisele;
- tagama, et InnovFini VKEde tagatisrahastu puhul kaasataks innovatiivsemaid ettevõtteid;
- hindama põhjalikult varasemate ja kasutuselolevate tagatisvahendite tulemuslikkust ning tegema võimalike järgmiste vahendite eelhindamise;
- välja selgitama, kuidas saavad tsentraalselt juhitavad vahendid kõige paremini turuvajadusi täita, tagades kooskõlastamise riiklikult ja piirkondlikult rahastatavate vahenditega.

Toimetajatele

EL on ligi 20 aastat aidanud Euroopa väikestel ja keskmise suurusega ettevõtjatel laenutagatiste andmisega laenuvahendite juurde pääseda. Tagatise antakse finantsvahendajatele, kellelt eeldatakse suuremas mahus laenu andmist elujõulistele ettevõtetele, kellel oleks muidu laenu saamisega raskusi. Selliste ettevõtete abistamiseks rahastab EL kaht tsentraalselt juhitavat tagatisvahendit ning kaasrahastab ühtekuuluvuspoliitika raames sarnaseid vahendeid, mille on loonud riiklikud või piirkondlikud ametiasutused. Liikmesriigid eraldavad sarnastele kavadele ka enda vahendeid.

2016. aastal otsustasid komisjon, Euroopa Investeeringuspank ja EIF teha osa EFSI eelarvevahenditest kättesaadavaks, et täiendada kahe vahendi jaoks ette nähtud ELi osalust.

Eriaruanne nr 20/2017: „ELi rahastatavad laenutagamisvahendid on andnud positiivseid tulemusi, kuid toetusesaajate väljalimist ja tegevuse kooskõlastamist riiklike kavadega tuleb parandada“ on kättesaadav Euroopa Kontrollikoja veebisaidil (www.eca.europa.eu) ELi 23 keeles.